

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szombat

39. szám.

Pest, április 29. 1848

Nem kell táblabíró politika.

April 10. kezdve e lap hetenként hatszor egy közép nagyságu iven fog megjelenni, és posta útján is megrendelhető.

Előfizetési ár:

April 10.-kétől június végeig, Budapestben, házhozhordással 2 ft. 30 kr., vidékre postán borítékban 3 ft. 30 kr.

April 10. september végeig félévre: Budapestben 5 ft. Vidékre postán borítékban 6 ft.

April 10.-étől december végeig három évnegyedre:

Budapestben házhozhordással 6 ft. 30 kr., vidékre postán borítékban 8 ft.

Budapestben egy pengő forintjával, egy hónapra szóló előfizetést is elfogadunk.

Hirdetésektől egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 3 kr. pp. fizetetik.

Bizonyos volt cancellariai agens, efféle körleveleket bocsátott védenceihez: „miután a magyar udvari cancellaria Bécsből Pestre tétetett át (ugyan ugy-e?) hivataloskodási köröm ezentul Pesten x utcza 45 szám alatt lesz, minél fogva stb. Önt hát már tudnók tisztelt agens ur hol lakik, de hol szálalásol az a Bécsből elköltözött cancellaria?”

Sőt mi több, ezen ajánlólevelek bérmentetlenül küldettek szét a postával.

Kívánjuk hogy épen annyian találják meg ön lakását is, mint a hányan ezen cancellariát föl bíráják Pesten keresni. H.

Pest april. 29.

Nem jól mennek a dolgok.

A miket tegnap a ministerium az ország közbátorsági állapotáról felfedezett, mindnyájunkat méltó aggodalmakkal töltött el.

Mi azonban a hibát egyedül abban látjuk hogy a ministerium saját helyzetét félre ismeri.

A ministerium, daczára annak, hogy létele a törvényhozás rendes kifolyásának tekinthető, még is nem más mint forradalmi kormány.

De azért ne féljenek önök a névtől, azt nem fogja senki önökre rábérálni, de tegyenek ugy mintha azok volnának.

Soha egy pillanatra sem kell elfeledni hogy a mit az ország a független ministeri törvény által nyert, az nem volt a bécsi kormány kegyes concessioja, az a legkeményebb kényszerítés volt.

Az engedély kényszerítés volt, s csak azon remény fejében adatott, hogy önök, ha tán gyengék, elnézők, kimélők és erélytelenek lesznek időjártaival minden visszafolyhasson a régi kerékvágásba.

A ministerium előtt azon néhány lap, melyet az 1848diki III. törvényczikk elfoglalt tökéletes chartának látszik.

És bátran és kényelmesen szeretnének jobbra balra parancsolgatni, mintha a czikk minden sora egy egy battailon sorkatonosság, vagy nemzetörtség volna.

Ez a törvényczikk a ministeriumnak reggeli és esteli imádsága. Ugy tekint arra mint áhitatos moslem az alkoránra.

Ha a ministerium összeül, szív és lélek erősítő gyanánt e cikket aligha mindennap el nem olvastatja. Megnézik, ha jól tisztán van e benne irva e szó független, nincs-e benne vakarás, s valjon nem szurtak e bele a németek valami kétértelmű szót, mellynek magyarázatával ne tán a legrosszabb perczen rontanának elő.

És ha olvasták, keblök annyira meg van nyugodva hogy mindent jól látnak. A cassákba nem fér a sok ménkö huszas. A kaszárnyák dugva katonákkal, kik a nemzetiség mellett a csata óráját szomjazzák. Itt a fővárosban tulnyomo nagy magyar párt van. A polgárok a zsidókkal égbe kiáltólag csókolóznak. Az ujságíróknak abbéli bámulában, hogy mennyit tesz a ministerium, a toll kihull a kezéből.

Hej pedig szegényül megy minden, árva lelkünkre mondjuk, szegényen megy minden.

A ministeriumot naponkint uj bajok, uj fájdalom érik. De miként orvosolja —? felolvastatja a ministeri törvényt; és a szavakban megnyugszik.

Villámlik, menydörög, borul, derül, ördögöt kell üzni, vagy inkább idézni s a ministerium, ha valami magától el nem igazodik vagy az ő eligazítását el nem fogadják, keresztet vet magára: kinyitja a törvénykönyvet, szívdobogva keresi a független szót, s egyideig coquetirozik vele és nagy megnyugvással leteszi az asztal közepére kezét kinyújtja, az ollóval papirt szel, és ír egy levelet.

És azt hiszik, hogy ez mindig így fog menni. Magyarország jelen megolvastott helyzete, e háborgó folyadék, azalatt hogy néhány rizma papirt be fognak írni, csak ugy magától csendesesen és szépen cristallisálódni fog.

Ha valaki a ministerium asztalára juxból egy chemicus ténával írott törvénykönyvet tenne fel, és egy reggelre a hires független szó leröpülne a lapokról, fogadni mernének, a ministerium azonnal félrevertiné a harangokat.

Az ilyen megtenné hatását, de affélék, hogy a hadügyminister egyik subalternusa a ministerium óra előtt egy ajtót bezár, a kulcsot zsebébe teszi, s fel megy vele Bécsbe, ez semmi. Más részről a horvát bán alkotmány ellenes kéziratokat fogad el, s azt kihirdeti, s egy általában nem igen mutat semmi hajlamra, hogy a ministerium auctoritását elismerné, az is mind csak blíktri.

A független szó be van írva. És punctum. A ki nem hiszi, nézze meg a törvénykönyvet, ott van az a legolcsóbb kiadási példányokban mindjárt az elején a 10-dik lapon.

A ministeriumnak olyan politicát kellene követni, melly feltételezné, hogy hitük ágazataihoz az alkotmányos élet minden dogmai oda tartoznak, akár irva lagyennek azok, akár nem.

Denique, csak mindentől előbuvik a régi ember.

Gebhard tanár, drágálatos polgártársunk azt nyilvánítá az előadásokon, hogy a kinek tetszik, adjon exament, nem kíván sokat. Más szóval: adjanak vizsgálatot, mert átteszem önöket, ha nem tudnak is. Ez egy kis mézes madzag arra, hogy mindnyájan vizsgáltassák magokat. És tudós polgártársunk tudja, kikkel van dolga, már kering egy aláírási ív, mellyre az exament adni akarók felírják magokat.

Tanulótársaim! ha tanáraitok nem értik a szabad tanulás — s tanítás elvét, fogjátok fel ti, s ne legyetek satirái ezen szép elvnek. Az évet nem fogjuk elveszteni, mert arról minket a törvény biztosít, ha csak ez a nagy befolyásu Gebhard a törvényt dictatori hatalommal nem cassálja.

A ki tanulni akar, az examen nélkül is tanul. A ki nem tanul, vagy csak examenért tanul, az számár marad mindörökké.

A bas l'examen!
Még egy kis curiosum.

Reisinger tanár (szinte egyike a forradalom által tönkre jutott tudós polgártársaknak) mázsányi támokokkal igyekszik bebizonyítani, hogy az új tanítási rendszer veszélyes; mert — ugy mond márig is milly kevesen járnak leczkéire. Ho, ho, polgártárs! a syllogismus sántikál. Lássá, egy rosz akarója így is concludálhatna: milly üdvös ezen új rendszer, midőn egy professor unalmas, s értellen leczkéire nem kénytelenítettünk járnunk.

Ugy van master Reisinger. Az idő halad, az emberek elkopnak.

Rókafi.

Fölszólítás Balogi Lászlóhoz s a Nemzeti újság szerkesztőségéhez.

A Nemzeti újság mult évi 588. számában Balogi László egy törvénytudományi pályakérdést tűzött ki, melyre én is küldtem egy pályaművet s a nemzeti újság szerkesztője tértívényt adott róla. Eddig sem arról nem nyilatkozott a nevezett lap, hogy a kérdéses füladra egy ezen s ezen jellegű pályamű érkezett, sem annak sorsáról nem értesített; minélfogva tisztelettel szólítottam föl önöket, nyilatkozzanak, mert a hallgatás, megvallom gyanús előttem. Nem szeretném elhinni, hogy önök csak szelet akartak csinálni, mert a bírálatra kitűzött idő rég eltelt.

Pályázó nevem ez:

Nothing is impossible to a willing mind.

Pozsonyból írják:

Egy tényt kell megemlítenünk, melynek hallatára fellázad a kebel, s undorral kénytelenítünk elfordulni tényezői elől.

Értjük a zsidók elleni kihágásokat.

Ottan az annyira magasztalt civilisált elem egy nagyszerű tettel akarta befejezni városának azon jelentékenységét, melyet annak az ott tartani szokott országgyűlés kölcsönzött.

Némelly alávaló izgatására felkelt a polgárság, és dicsőséget akarván szerezni hős tettek által, vadállatként rohant egy gyámoltalan néposztályra — a zsidókra — és ki akarta irtani annyira, hogy hirmondónak se maradjon.

Kérdeni fogják önök, vajjon miért?

Engedjenek időt a feleletre, mert ha egyszer kimondanók, örülteknek tartanának bennünket, hogy oly valamit mertünk állítani, mi a barbar népek legnyomorúbbjaira is a gyalázat és szegyen bélyegét nyomná.

Nem vallási fanatizmus okozá, mert ezt még megfoghatónak tartjuk.

Nem felekezeti gyűlölség egyedül, — mert lehet gyűlölség, mely elfoglalja, és annyira uralma alá nyugózteti az ember valóját, hogy vakon indul szenvedélye után.

De hát mi indítá e civilisált népet illy canibali tettekre?

Nem egyéb mint rablási vágy; — egy minden jobb érzést mélyen sértő ocsmány vétek, melyre törvényeink — még legigazságosabban — az akasztófát dictáltak. —

E törvények a puszták féktelen fia, és az erdők éhező szegénylegényeire hozattak, — s ki hitte volna akkor, hogy egy magát legneveltebbnek kikiáltani szerető osztály pozsonyi löredékére — most a 19ik század közepén olly méltán rá illjék!

Szegyen és gyalázat reátok, kik fegyveres kézzel rabolni mentetek a védteleneket, kik feltörétek boltjaikat, hogy más tulajdonával nyomorú testeiteket földjétek, kik rabló gyilkosokként rohantátok meg a tulajdon szentségét, és ezáltal a mívelt népek megvetését, a törvény szigorú és igazságos sulyát s az ég boszúját vontátok magatokra, mely ha az apák vétkét gyermekeiteken nem boszulandja meg, egyedül irgalmasságának tulajdonítsátok.

Nem érdemlitek, meg hogy e haza fiainak szólítson, mert bemocskoltátok nevét, ha csakugyan illy söpredéke az emberiségnek egy szent névre homályt hozhatna.

A ministerium királyi biztost küldött oda; — halljuk, a statariumot is kihirdetteté.

Isten látja lelkünket, nem szeretjük a statarium eszméjét sem, de ezen borzasztó tények irányában még ezt sem tartjuk elégnek. —

És ne csudálkozzék senki, ha vérünk e lázas állapotában számukra Nerot és Caligulát szeretnők föltámasztani. —

Bizunk azonban a kir. biztosban, kit erélyes embernek ismerünk, hogy hivatásában hiven, de egyszersmind e zsványok irányában szigorún fog eljárni. —

Lapunk 35ik számában az R. Béla aláírással a magyar kancellária némelly tagjairól közölt cikk végén egy barátunk felvilágosítása után Somossy József helyébe, mint a Metternich-Apponyi machina egyik bár kicsiny, de elég ismerhetőleg sardjadoszó machinistája helyett a derék Szirányi Józsefet kérjük tétetni. —

Itt következik közlése azon jobbágyi hódolat- tal és fiui bizodalommal irt levélnek, mellyel az ipartanodai szerény ifjuság eő eő nagyságának ama nagy tekintélyű és bokros tudományu ipartanodai feő feő igazgató és királyi tanácsos urnak legkegyesb színe elébe járului batorkodott.

Nagyságos igazgató ur!

Földig borulunk, és bizalomteljesen emeljük szemeinket becses személyére! Nincs olly hang, nincs olly erő bennünk, melly képes lenne nagyságod iránti mély hódolatunkat kifejezni. Mi szent áhitattal fogjuk késő unokáinknak szájról szájra átadni nagyságod nemes erényét. Mi emléket fogunk fölállítani tiszteletére, mellyhez minden fiatal, öreget elvezetünk, és lelkesülve fogjuk mondani: „nézettek e dieső férfura, az önmegtagadás testesült példányára! ime egykor, mig censor volt, szíve legszentebb sugallatának ellenére, egymás után gyilkolta meg a szabad szavakat! később bámulandó nemes resignatioval hordá márttyvallain az igazgatóságnak, reá nézve, -- kellő ismeretek hiánya miatt, kétszeresen nehéz terheit! — Hajoljatok meg, és szenteljétek egy pár pillanatot e dicső férfiú dicső emlékének!“ Örömmünk, és nagyságod iránti tiszteletünk véghe- tetlen.

Ah! ha nagyságod egyszer már lemondana az igazgatóságról! Lásza mint könyörgünk ön elől s remegő kezeinkkel összekucsoljuk önnek láb- szárait. Mi nem hisszük, hogy ennyi csáb, ennyi ingernek ellentállhasson. Mi nem hisszük, hogy ez ujani fölszólalásunk is csak pusztában han- gozzék el, mint elhangzottak több ízben, bár mennyire is kategorice kijelentettük, hogy nagyságod nekünk, mint igazgató, soha . . . de soha sem kell — —

Kérjük azért szeretettel, ne kényszerítsen ben- nünket Metternichnek uralkodása utolsó óráit nagy- ságoddal eljátszani! —

Egyébiránt isten kedvező kegyelmébe ajánl- ván továbbra is nagyságodat, maradunk hű tisztelői Kelt Pesten april 29. 1848.

Az ipartanodai ifjuság.

Temesvár, april 26.

Eddig kevés újság volt itt, de annál több van most. Nálunk ugyan csend van, de szomszéd- ságunkban zavarláng lobog. Nagy-Kikindán f. hó 23-kán két senatort lemészároltak, s fejeiket póz- nákra tűzve hordozák. Szerb zászló lön kitűzve, a nemzeti zászlók mindünnen eltűntek. Tudod, hogy ezen kerületet csupa rácok lakják, kik Ma- gyarhontól elszakadni törekszenek, itt egy helyen huszárszázad szállásolt, mellyből több egyén azok közt egy hadnagy is agyonveretett, és a helység minden oldalról fölgyujtatott.

F. h. 27kén Leopold főherczeg serezedének egy zászlóalja utazott át Nagy-Kikindán több ál- gyukat vivén magával. Az utazás naponkint csak egy állomásig terjedt, de kocsi-lesznek rendelve, mellyeken hamarabb helyre lehessen érni. Kér- dés: mit tehet 600 ember 20—30,000nek, ha- bár a környék sváb parasztjai mind velük men- nek is? A rácok Temesvárott is szeretnének zendülést támasztani, uton utfélen titkos sulto- gásra összehajtják fondor fejeiket, de hiába, mert a többség német. A katonaság nyugodt állapotban van, azért nincs mitől tartanunk; azonban mi mégis minden perczen és mindenestre készen állunk. Az oláhok elszakadnak a rácoktól, kiket leginkább az boszant, hogy amazok eddig ugyan- azon egyházkormány alatt voltak velük, most pe- dig külön saját püspököt követelnek maguknak. Ha lesz valami újság, ismét megírom.

Az annyira szükséges egyházi Refor- mot illetőlegé következő cikk küldetett be hozzánk:

A Nemzeti újság husvétü és folytatólag kö- vetkező számai terjedelmesen közlik a budapesti lelkészek reform-kívánatait.

Figyelmeztetjük rájuk a haza polgárait!

De, mivel alkalmasint kevesen tudják azoknak genesisét, azért szükségesnek véltük, arra egy kis fényt deríteni; és továbbá, mivel azok, a mai körülményekben, épen nem kielégítők már, szük- ségesnek tartjuk azokat szélesebb alapon indit- ványozni.

Mikor a nemzetek az aligmult napok alatt, nagyban, olly óriási lépésekkel haladtak előbbre az emberiség még mindig elég messze levő földi végczéljához: minden gondolkozó fő előre látta, hogy e haladási mozgalom a polgári társaság min- den intézményeit meg fogja kapni és az általá- noséhoz hasonló irányu haladásra kényszeri- teni. —

Természetesen; mert: *accessorium sequitur principale.*

Előre lehete látni, hogy ez fog történni tehát a kath. egyházzal is; főkép honunkban, hol a kath. alrendü papság különben is rég várta és óhajtotta már a szabaditót.

És csakugyan, a mint megnyiták az egek, és leharmatozták azt; a mint elkezdé IX. Pius, s utá- na és vele az egész civilisált világ, szétlépni szag- gatni az elnyomás ezredéves lánczait; a mint megtestesült, annyi küzdelem és szenvedés után, a jog és szabadság szent ígéje: azonnal talpra kelt a fővárosi magyar kath. alrendü papság is, és már azóta az egész országban talpon van!

A dolog úgy van, a mint mondjuk.

És jelszavuk a népek jelszava „szabadság, egyenlőség, testvériség“!

Az az :

Kivánnak ők az egyházban, a főpapság ellenében, jogot és szabadságot; mivel eddig teljesen jogtalanok és lekötöttek voltak.

Kivánnak világi polgártársaikkal — a lehetőségig — teljes egyenlőséget; mivel eddig, csaknem mindenre nézve, egy tőlük elkülönített castot képeztek.

Kivánnak végre a másvallásuakkal testvériséget; mivel eddig némi némükép ellenségek voltak.

S hogy ők mindezt igazán és szívből kívánják: a ki az országban megfordult, a ki a hon minden vidékéről érkező tudósításokat olvassa; nem fog kételkedni felőle.

Legkevésbé fog pedig kétkedni az, ki Budapest lelkes arendú — kivált fiatalabb — papságát (utódját azon papságnak, mely — Thuróczy szerint; — 1302-ben, és pár évvel később ismét Miklós pápai követ által azon okból, hogy a pápa által az országra királyul tukmálni kívánt Anjoui Károly pártjára nem akartak állani, igazságtalanul és törvénytelenül kimondott egyházi átkot bátran és erélyesen, mind a követre mind magára a pápára is visszasújtotta) ismeri.

S ime: mit tesznek e papsággal némellyek?

Megragadják csalfán a mozgalom gyepőjét, s mintha velök versenyt haladni, őket nagy bölcsen célhoz vezetni akarnák: arra veszik rá, hogy ők igazságos és korszerű kívánataikat, lealkudva, azon törpe, csonka, kisszerű alakban szülik el, mint azokat a Nemzeti újság említett számai, — és már külön ívek is, a közönség eleibe terjesztik! —

Már kérem alásza, ha mi fővárosi lelkes fiatal papság volnánk, mi mellözve minden heterogén beavatkozót, félrelökve minden álszemérmert és félelmet; egyedül lelkiismeretünkre és a korunk sürgelő követeléseire hallgatva, egyedül az egyház újjászületését és a szent religió elhalaványult fényének felderítését tiszteletének helyreállítását, emelését célozva; vázlatban imígyen adtuk volna elő kívánatainkat.

Példának okáért, hogy :

1. Kivánunk egy tisztán magyar nemzeti egyházat a nyelvre nézve; mert lelkünkbenől óhajtuk, hogy a magyar nemzetiség közéletünk minden ágába beoltassék, ott mi hamarabb virágzásba menjen. Tehát, s hogy valamint már most a matriculák és szentségek nyelve országszerte magyar, úgy ezentul magyar legyen a miserituale és egyházi kormányzat.

Ha e pontot az összes kath., vagy bármilly, papság alá nem írja, úgy nem érdemi meg az állodalom gondoskodását és pártfogolását.

2. Kivánjuk a papi nőtlenség végképeni eltörlését, mert ez képezi korunkban annyira gyűlölt castaság egyik elválasztó főfalát.

3. Hogy ruházatunkban és egész külsőnkben is olvadunk egybe polgártársainkkal, a szerénység határáig.

4. A böjt, néhány főbb ünnep előtti vigiliát kivéve, hagyassék mindenkinek privát jámborságára és szabadságára.

5. Az ünnepek, kivéve az egy karácsonyt tétessenek át vasárnapokra.

6. Az egyházfőket az illető megyei papság jelölje ki, s a kijelöltek közül nevezzen ő felsége

a király. Az egyházi megyék terület és népszám szerint osztassanak be egyenlőre.

7. A plébánusokat a hívek többsége jelölje ki, az egyházfő pedig nevezze.

8. A plébánusok és káplányok illő fizetéssel láttassanak el; mellyen felül még a plébánusoknak és káplányoknak csak illő lak, amazoknak egy-szersmind kert, hat kaszás rét és hat hold szántóföld adassék.

A hívek ellenben, minden papi adó és munka alól szabadittassanak fel.

9. A plébániák osztassanak fel, a lehetőségig egyenlőre; mert az igazság azt hozza magával, hogy egyenlő fizetéssel egyenlő teher álljon arányban. A hol ez ki nem vihető ott káplányok alkalmaztassanak.

10. Kivánjuk, hogy a káplányokról a plébánusok által adadni szokott információk szűnjenek meg, mert lealázók és czélszerűtlencnek. Hanyag-e vagy botrányos a fő- és segédlelkész, erről legjobb bizonyosságot csak a hívek tehetnek, tehát ők kérdeztessenek meg az illető esperes által ez iránt az évi látogatás alkalmával. (Nb. főesperesekre semmi szükség.)

11. Kivánjuk, hogy a káplányok élelem és minden egyébre nézve függetlenitessenek a plébánusoktól. Az pedig törvényül szabassék, hogy a káplány csak annyiban köteles a plébánus mellett hivatalosan működni, a mennyiben ez erre elégtelen, vagy a mennyiben erre, — például: betegekhez, gyónókhoz sat., — egyenesen a káplánt szőlítja a hívek bizodalma. Mert az csakugyan szent és törvényes igazság, hogy a ki principáliter szedi, tulajdon firmája alatt, az egyházi javadalom gyümölcseit, az principáliter is működjék ott, és így érdemelje meg. Most egész botrányig megfordítva van.

12. A mostani kerületi, — kisszerű és eredménytelen, — gyűlések törültessenek el; helyettök évenként megyei gyűlések tartassanak, minden ötödik évben pedig nemzeti egyházi gyűlés, és e gyűlésekre az ujonnan alakítandó választói kerületek által küldessenek képviselők.

13. Kivánjuk, hogy midőn a hívek lelkészük ellen nyomatókosabb kifogásokat tesznek, a látogató esperes vagy egyházfő előtt, ez a dolgot az évenkénti megyegyűlés elébe terjessze, s ott titkos-szavazati többség által határozassék el, va'ljon a kifogások olly terhelők-e, hogy miattok a vádlottnak plébániájától kellessék megfosztatni? Ha igen, úgy ez alkalmas modorban, rögtön megtörténjék.

Ime, így hozatnának vissza a kath. egyházba amaz alkotmányos jogok, mellyek hajdan ugyan megvoltak, de időjáráttal, valamint a polgári életből, úgy innen is kiszorítottak.

14. Mindkét nemű szerzetes rendek törültessenek el, becsülettel; nehogy utóbb szekerekre pakolja, és a hold világba utasítsa őket a nép.

15. Ugy a káptalanok, apátságok, prépostságok sat. helybök elaggott papok, árvák, özvegyek, betegek sat. intézetei állítandók.

16. A breviarium, de jure is, tételessék ad acta, ennek morzsolása helyett a lelkészek — főkép falukon, hol a szegény elhagyott nép gyámoltalanul hull el nyavalyáiban, — orvosi könyveket forgassanak, és orvosilag is forgolódjanak híveik közt.

17. A papnöveldek szerkezete is cél- és korszerűen kijavíttassék.

18. 19. és a többi — — —

Igy ni barátaink, ennyi reformot kell legalább is, és nem kevesebbet óhajtanunk, kívánunk, keresnünk és keresztül vinnünk a magyar kath. egyházban; ha akarjuk, hogy az megifjodjék, felerősödjék és még sokakat üdvözítsen!

Ezen kívánataink valóításának utja és eszköze természetesen nem más, mint egy minél előbb összehívandó nemzeti egyházi gyűlés, mellyre jöjjenek el a megyés és felszentelt püspökök, küldjön minden espereskertlet egy képviselőt és tanuképen jelenjen meg a vallás-minister is akár személyesen, akár küldöttje által két harmad magával. — Némely kisebb reformot azonban, milylen p. o. a ruházati, úgy véljük, előlegesen is már és azonnal életbe léptethetünk.

Még csak egy szót.

Hisszük, hogy lesznek, a kik e jogos, törvényes, korszerű és szükséges kívánatainknak eleinte ellenszegezendik magokat, ámde hisszük azt is, hogy csakhamar ki fognak ábrándulni elfoglaltságukból, és engedni lesznek kénytelenek az ezrek, netalán százezrek, s ki tudja talán milliók egyesült erejének! — Ők tehát számot vessenek magukkal!

S azért ezennel felhívjuk tisztelt elvbarátainkat az itt csak röviden érintetett pontok fölkarolására, védelmére és kifejtésére:

Az időszaki lapok urait pedig e közleményünk átvételére.

Több kath. pap.

Krakóban megjelenő Dziennik Narodowy című lap 13. számában Orosz-Lengyelországból egy levél közöltetik, melly sok részben fontos megjegyzéseket foglalván magában, ösmertetésre érdekesnek találtuk. A levél így hangzik:

Warsoból visszatérvén, reményeink hévmerőjét igen alászállottnak találtam. Brüsszában a reactio félreismerhetlen jelei mutatkoznak, példa rá Poseni erő kifejtés s a város ostromi állapotba helyeztetése, Bécsben pedig — úgy látszik — megbánták, hogy illy mélyen ereszkedtek be a dolgokba.

Az orosz ezalatt fegyverkezik, még pedig olly tüzzel és tevékenységgel, melly egy köztársaságnak is becsületére válnék.

A czárt nagyon hajlandónak mondják a független Lengyelkirályságnak, Constantia vagy Leuchtenberg feje alatti helyreállítására.

Az ügyek jelen állásában csak egyetlen kérdés forog fenn:

Ha valljon Europa harcosai, vagy pedig Europa elleni harcosok leendünk?

E kérdés megoldása nem minket, hanem Europát illeti. Ha velünk még egyszer játszani akar, a tréfát keservesen fogná megbánni.

Jó volna, ha Prüsszában és Austriában, mielőbb átlátnák azt, hogy ha a lengyeleknek a németekre szükségük van, a szükség megfordítva még sokkal inkább áll.

Nem tudom, hogy Pétervárot mindezt igen jól értik. —

Krakóban egyébiránt a legnagyobb zavar uralkodik, a lengyel száműzöttek és menekültek tömegestül térnek vissza, innen legnagyobbára Galiciába utazandók.

Ütleveiket a lengyel comitétól veszik, s az austriai tisztviselők ellentmondani sem mernek. —

Langyelország minden része forr, mikor leend a kitörés, senki sem mondhatja meg, de hogy órája nem távol van, mindenki hiszi.

A francia ideiglenes kormány a husmérési adót eltörölte, a közönséges boradót pedig tetemesen leszállította.

Valóban önkéntesül is kalapot kell emelni naponként a francia kormány emberiség - és népközérdekek mély megértéséből kifolyó rendeletei előtt.

Az étel és italnak illendő olcsó ára által, a munkas osztálynak mód adatik egészséges és jó tápszerekkel látni el magát.

Az angol napszamos, naponként sok húst eszik, s a világon tán legizmosabb és kitartóbb erejű és munkája.

Az élelmi szerek adójának megszüntetéséből eredő hiányát a statusjövendelmének, fényüzési cikkekre vetendő adók fedezendik.

Lesz adó azokra, kik egynél több férfi bérzolgát tartanak, kik 800 frankot, vagy azon felül fizetnek házbért, lesz a kutyákra, kocsikra sat.

A fényüzési adó Anglia jövendelmének egy igen nagy részét teszi.

Az 1846-dik évben direct jövendelme 9 millió 624,595 font sterlinget, vagyis 240 millió 610 ezer frankot tett. Ennek egy igen nagy részét fényüzési adó tette.

Bérszolgákra vetett adóból bejött	201,645 font
Kocsikra	421,126 —
Hátas lovakra	307,122 —
Kocsilovakra és öszvérekre	66,844 —
Kutyákra	148,335 —
Hajporra	3,539 —

De ezen kívül még számos fényüzési cikkekre vetett adók vannak, mellyek a népességnek csak azon részét illetik, melly a nyomást nem érezi, s azt könnyen fizetheti.

Nálunk Magyarországon sok tenni való van, de mi az elsőbbség egyikének hisszük a fényüzési adót, mi előbb több cikkekre nézve behozni.

Mi nem vagyunk a fényezés ellenségei, sőt azt egy ország vagyonsága és anyagi jóléte egyik mutatójává tekintjük, csak azt akarjuk, hogy ki fényt üzhét, fizessen az állodalom költségeire azon cikkekétől, mellyeket szükségén felül csak kényelmére használ, s pedig fizessen mintegy kár-

pótlásul annak, mit a szegényebb sorsnak, — kik csak a napi szükségességre szorítvák — nem fizethetnek.

A fennebbi cikkek közül nálunk is lehet a hajporon és öszvéren kívül mindegyiket adó alá vetni, s helyettök, más nyomasztó adónemeket k kerülni.

A kutyaadóból nálunk tömérdek pénz jönne be, kivált az első pár évben, mert hej sok kuty van Magyarországon.

Jól tudjuk, mikép fogadta a bécsi kormány és nép a mi védegyeletünket ezelőtt negyedfélvvel. Most a bécsi hölgyek szinte csak „honi“ (azaz austriai) készítményt akarnak használni. Lám-lám! mi negyedfél évvel előztük meg a bécsieket!

A velencei kormány az előbbi helytartónak. Rainer főherczegnek minden ingó és ingatlan javait lefoglalva. — Vicem pro vice!

H i r d e t é s e k.

PROGRAM.

D O N G Ó

(magyar charivari)

felelőség mellett kiadja, és szerkeszti

Lauka Gusztáv.

Még az absolutismus aranykorában, mikor minden felülről jött, csak a pénz jött alulról, szándokom volt „D o n g ó“ czímű humoristicus és satyricus havi iratot szerkeszteni, s adni ki; sőt ügyes politicával az első füzetet egy becsületes de . . . censor segítségével ki is nyomattam; tetszett azonban bizonyos Horváth Lázár nevű embernek abban revolutionalis elveket fedezni fel, s azokat Apponyi főkorlátoknak alázatosan bemutatni, s feljelenteni. Apponyi főkorlátnok (mostanában polgártárs) censurázott, sőt kinyomott havi iratomat elkoboztatta, a censort elmozdította, engem pedig (rettenetes még ideában is) ignorált. Én dühösködtem úton, útfélen, szidtam Apponyit jobbra balra . . . mind haszontalanul! Apponyi főkorlátnok maradt, az én Dongómat pedig egy csomóba pecsételve a padlásra vitték.

A szerepek azóta változtak: Apponyit vitték a padlásra (allegoria) és az én Dongómat lehozta. Fájdalom azonban az akkori Dongó epocha lejárt reformnak indult mind a political, mind a társas élet, ki a padláson hevert, rendkívül elmaradt s így az egykori Dongó a jelenlegi időszaknak végképen elveszett. De él tervem, s ezen terv nyo-

mán új Dongót (magyar charivari) szerkesztendek s adandok ki.

Az új Dongó július 1ső napjától 1848 minden héten egyszer csinos fametszettel ellátott borítékba negyedret másfél íven jelenend meg, drolatik, gúnyos, s elménczes fa vagy kömetzvényekkel. A metszvények, valamint a prosaí és verses munkálatok is, a közélet ferde, nevetséges és káros hatású oldalait fogják a charivariféle irodalom természetével megfelelő modorban, ostromozni, gúnyolni, és így javítani akarni. Szem előtt fogom azonban tartani a társas életműveltség-szabta határokat és szabályokat. Gúnyosoknak, élceseknek óhajtom a Dongóban kijöendő cikkekét, metszvényeket, és munkálatokat, úgy azonban hogy azok durvának, gorombáknak, s a finomságot sértőknek ne mondathassanak.

A fennkített szellemben szólítom fel a két hazaismert, s eddig talán ismeretlen, de e genreben képzett íróit szíves közremunkálásra felkérve: hogy munkáik beküldése mellett, feltételeiket is közöljék. A t. közönség pártfogása határozandja meg, mennyiféle tehetek eleget kívánataiknak.

A bizományt E m i c h Gusztáv könyvtáros vállalta el.

A postahivatalok az előfizetések felvehetésére ministerileg utasítvák.

Előfizetés Budapesten házhozhordással júliustól decemberig 5 pgő frt.

Postán a vidékiekre nézve 6 pft félévre helyben 5 pft., vidékre 6 pft., negyedévre helyben 2

fr 30 kr p., vidékre 3 pft., egyesszámú példány 15kr pengő.

A budapestiek előfizethetnek Emich Gusztáv könyvtárosnál, a vidékiek az illető postahivataloknál.

Mindennemű hirdetményekért, sor szerint 3 pgő kr fizettetik.

Budapesten apr. 26. 1848.

NÉPELEM

Ügytanos hirlapra előfizetés hirdette-tik; megjelenend e lap július 1-jén hétfőt kivéve naponta egy közönséges íven; fél évi előfizetés Budapesten ház hordással boríték nélkül 6 frt, negyedévre 3 frt 30 kr.; — vidékre postán küldve fél évre 8 frt pengő pénzben; — előfizethetni, a két fővárosban, Sebestyén-utczában 293-ik sz. a. Német Dánielnél; — a Kristóf-téren Geibel könyvtárosnál, és az Al-Dunasonon Beimelféle nyomdá'an, vidékeken minden Posta hivataloknál, és az ezen lapra teendő előfizetések beszedésére megbizandó polgártársaknál; — a hola teendő előfizetések e czim alatt küldendők Pestre, Madarász László és Józsefnek postáráil, elvitelt várva a rokonérzetű polgártársak felhivatván, az emberiség érdekében leendő közremunkálásra.

Madarász László és Madarász József.

Megjelenik e lap **minden nap este.** Előfizethetni e lapra Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunator Piaristák épülete) és Emich Gusztáv könyvkereskedésében. — A vidéken a postahivataloknál. **EGYES SZÁM ÁRA 3 KR. PP.**

Felelős szerkesztő Pál Albert. — Kiadó tulajdonos Lukács László. — Nyomatik Beimelnél.